

Rada
Európskej únie

V Bruseli 3. novembra 2023
(OR. en)

14966/23

AGRI 675
FOOD 81
SAN 630

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 676 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o potravinách a zložkách potravín upravovaných ionizujúcim žiarením v období 2020 – 2021

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 676 final.

Príloha: COM(2023) 676 final

V Bruseli 27. 10. 2023
COM(2023) 676 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o potravinách a zložkách potravín upravovaných ionizujúcim žiarením
v období 2020 – 2021**

Obsah

ZHRNUTIE	2
1 SÚVISLOSTI	2
2 POVOLENÉ ZARIADENIA NA OŽAROVANIE	3
3 VÝSLEDKY KONTROL VYKONANÝCH V ZARIADENIACH NA OŽAROVANIE V OBDOBÍ 2020 – 2021	4
4 VÝSLEDKY KONTROL VYKONANÝCH V ŠTÁDIU UVÁDZANIA VÝROBKOV NA TRH 5	

ZHRNUTIE

Podľa článku 7 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 1999/2/ES z 22. februára 1999¹ o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa potravín a prídavných látok do potravín upravovaných ionizujúcim žiarením členské štáty každý rok predkladajú Komisii:

- výsledky kontrol vykonaných v zariadeniach na ionizujúce žiarenie vrátane kategórií a množstiev potravín upravovaných ionizujúcim žiarením a aplikovaných dávok a
- výsledky kontrol vykonané v štádiu uvádzania výrobkov na trh.

V článku 7 ods. 4 smernice sa od Komisie vyžaduje, aby v Úradnom vestníku Európskej únie každoročne uverejňovala správu na základe informácií, ktoré poskytujú vnútroštátne dozorné orgány.

Táto správa sa vzťahuje na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2021. Obsahuje súhrn informácií, ktoré Komisii zaslali členské štáty EÚ a Severné Írsko. Krajiny EZVO nepredložili v rokoch 2020 a 2021 žiadne údaje.

Obdobie: 1. 1. 2020 – 31. 12. 2021

Dotknuté krajiny: 27 členských štátov EÚ a Severné Írsko

Zariadenia na ožarovanie:

- Počet krajín vybavených týmito zariadeniami: 13 členských štátov a Nórsko
- Počet povolených zariadení: 22
- Počet zatvorených zariadení: 0
- Počet krajín, v ktorých sa uskutočňuje ožarovanie: 10 členských štátov

Údaje o upravovaní ožarovaním:

- Množstvo výrobkov, ktoré boli upravené: 5 029,1 tony (-35,8 % v porovnaní s obdobím 2018 – 2019)
- Hlavné upravované komodity: „žabie stehienka“ (76,4 %), „hydina“ (11,9 %) a „sušené aromatické byliny, koreniny a rastlinné prísady“ (11,6 %)
- Hlavné miesto ožarovania: Belgicko (83 %)

Kontroly v štádiu uvádzania na trh:

- Počet analyzovaných vzoriek: 7 667
- Počet nevyhovujúcich vzoriek: 66 (0,9 %)
- Hlavné analyzované komodity: „byliny a koreniny“ (43,84 %) a „obilniny, semená, zelenina, ovocie a výrobky z nich“ (25,98 %)

1. SÚVISLOSTI

Ožarovanie potravín je upravovanie potravín určitým typom žiarivej energie známej ako ionizujúce žiarenie. Žiarivá energia má odlišné vlnové dĺžky a stupne výkonu a zanikne pri odstránení zdroja energie. Ožarovanie sa používa na sanitárne a fytosanitárne účely na usmrcovanie patogénnych baktérií (ako sú Salmonella, Campylobacter a E. coli),

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/2/ES z 22. februára 1999 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa potravín a prídavných látok do potravín upravovaných ionizujúcim žiarením (Ú. v. ES L 066, 13.3.1999, s. 16).

ktoré môžu spôsobiť otravu z potravín, a na odstránenie organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné výrobky, ako napr. hmyz a iní škodcovia. Používa sa aj na oddialenie dozrievania ovocných plodov, na zastavenie klíčenia zeleniny (napríklad cibule a zemiakov) a v konečnom dôsledku na predĺženie trvanlivosti potravín. Ožarovanie potravín nemôže nahradiť správnu manipuláciu s potravinami. Ožarované potraviny si aj naďalej vyžadujú vhodné chladenie a v prípade potreby sa pred konzumáciou musia tepelne upraviť.

Regulačný rámec EÚ na ožarovanie potravín („smernice o ožarovaní potravín“) pozostáva zo:

- smernice Európskeho parlamentu a Rady 1999/2/ES (rámcovej smernice) z 22. februára 1999 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa potravín a prídavných látok do potravín upravovaných ionizujúcim žiarením. Obsahuje ustanovenia týkajúce sa výroby upravovaných potravín a zložiek potravín upravovaných ionizujúcim žiarením, ako aj ich uvádzania na trh a dovozu,
- smernice Európskeho parlamentu a Rady 1999/3/ES (vykonávacej smernice) z 22. februára 1999 o zostavení zoznamu potravín a prídavných látok do potravín upravených ionizujúcim žiarením v Spoločenstve². Tento zoznam v súčasnosti zahŕňa len jednu kategóriu potravín: sušené aromatické byliny, koreniny a rastlinné prísady. Zoznam vnútroštátnych povolení pre iné potraviny a zložky potravín, ktoré sa môžu upravovať ionizujúcim žiarením, uverejňuje Komisia v Úradnom vestníku Európskej únie.

Potraviny a zložky potravín možno upravovať ionizujúcim žiarením len v povolených zariadeniach na ožarovanie. Zariadeniam nachádzajúcim sa na území EÚ udeľujú povolenia príslušné orgány členských štátov. V článku 7 ods. 3 smernice 1999/2/ES sa od členských štátov vyžaduje, aby poskytli Komisii zoznam svojich povolených zariadení na ožarovanie.

Podľa článku 6 smernice 1999/2/ES musia byť všetky ožarované potraviny alebo ožarované zložky zložených potravín označené slovami „ožarovaný“ alebo „upravovaný ionizujúcim žiarením“.

Európsky výbor pre normalizáciu (CEN) štandardizoval niekoľko analytických metód s cieľom kontrolovať správne vykonávanie tejto požiadavky na označovanie a odhaliť potraviny, ktoré mohli byť nezákonne upravené ionizujúcim žiarením.

2. POVOLENÉ ZARIADENIA NA OŽAROVANIE

Na konci vykazovaného obdobia (1. januára 2020 – 31. decembra 2021) bolo v EÚ 22 povolených zariadení na ožarovanie, ktoré sa nachádzali v 13 členských štátoch: Francúzsko (5), Nemecko (4), Holandsko (2), Španielsko (2), Bulharsko (1), Belgicko (1), Česká republika (1), Chorvátsko (1), Estónsko (1), Taliansko (1), Maďarsko (1), Poľsko (1) a Rumunsko (1).

Z týchto 13 členských štátov vybavených zariadeniami na ožarovanie neboli v troch ožiarené v období 2020 – 2021 žiadne potraviny: Bulharsko, Taliansko a Rumunsko.

² Ú. v. ES L 66, 13.3.1999, s. 24.

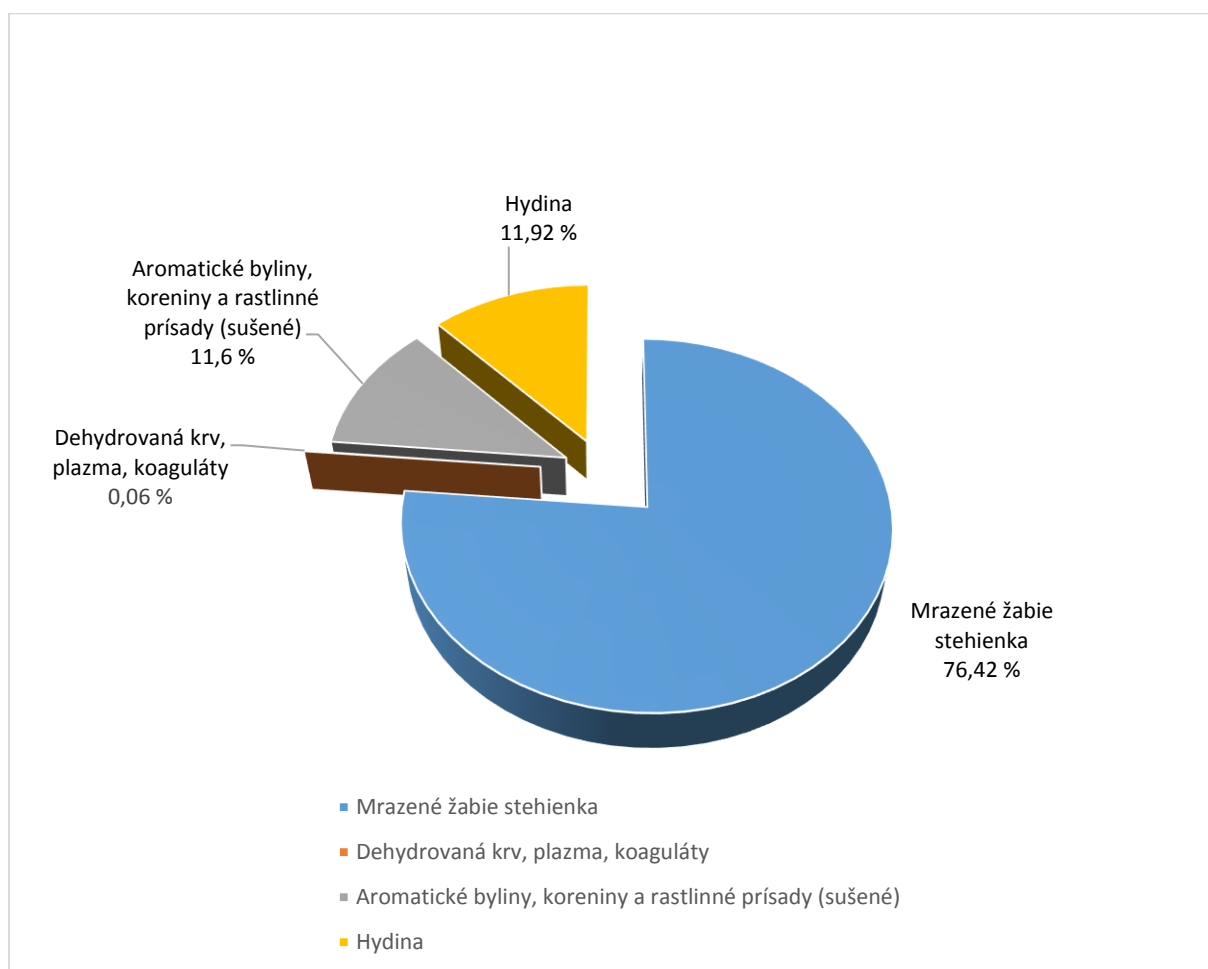
3. VÝSLEDKY KONTROL VYKONANÝCH V ZARIADENIACH NA OŽAROVANIE V OBDOBÍ 2020 – 2021

V členských štátoch EÚ bolo počas rokov 2020 a 2021 upravených ionizujúcim žiarením spolu 5 029,1 tony potravín. Takáto úprava sa vykonávala najmä v Belgicku, kde sa takto upravilo 83 % ožiarených potravín v EÚ.

Tri najčastejšie ožarované komodity v EÚ sú žabie stehienka (76,42 %), hydina (11,92 %) a sušené aromatické byliny, koreniny a rastlinné prísady (11,6 %).

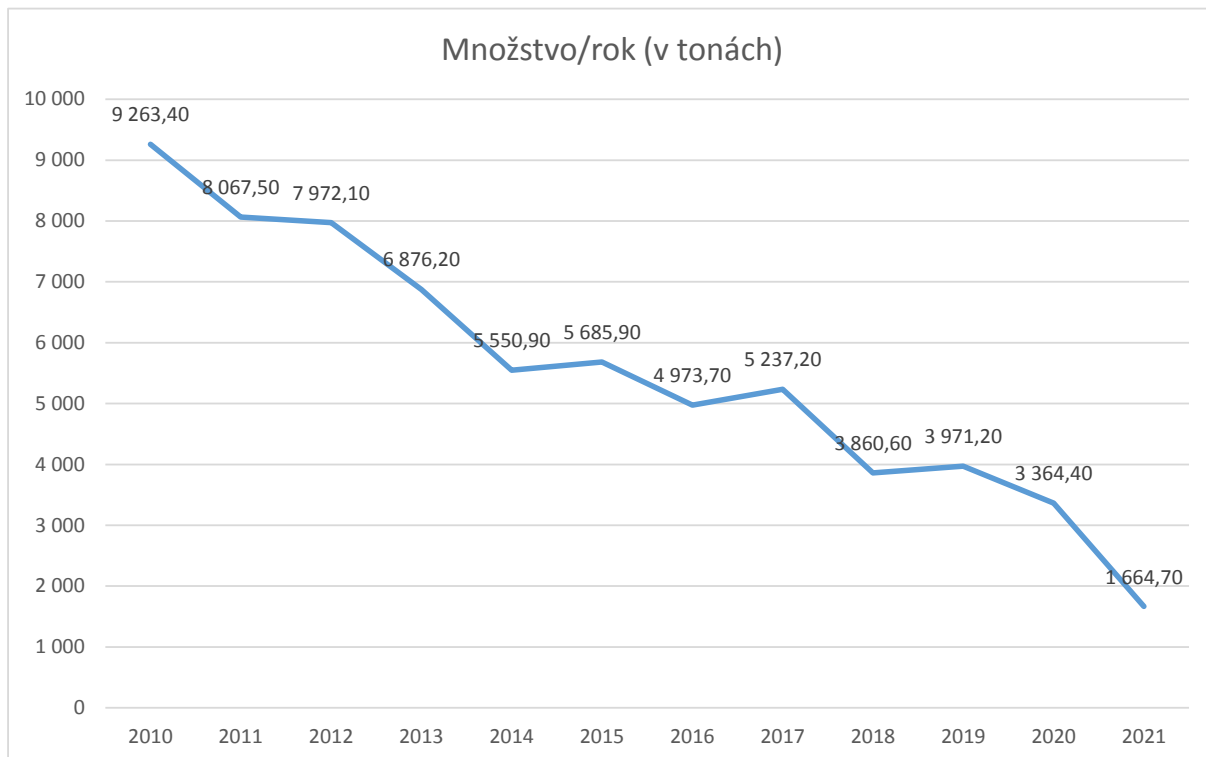
Na obrázku 1 je znázornené rozdelenie výrobkov ožarovaných v povolených zariadeniach v členských štátoch EÚ v období 2020 – 2021.

Obrázok 1 – Rozdelenie podľa kategórie ožarovaných potravín v EÚ v období 2020 – 2021

Ako možno vidieť na obrázku 2, množstvo potravín (v tonách) upravovaných ionizujúcim žiarením v EÚ od roku 2010 klesá.

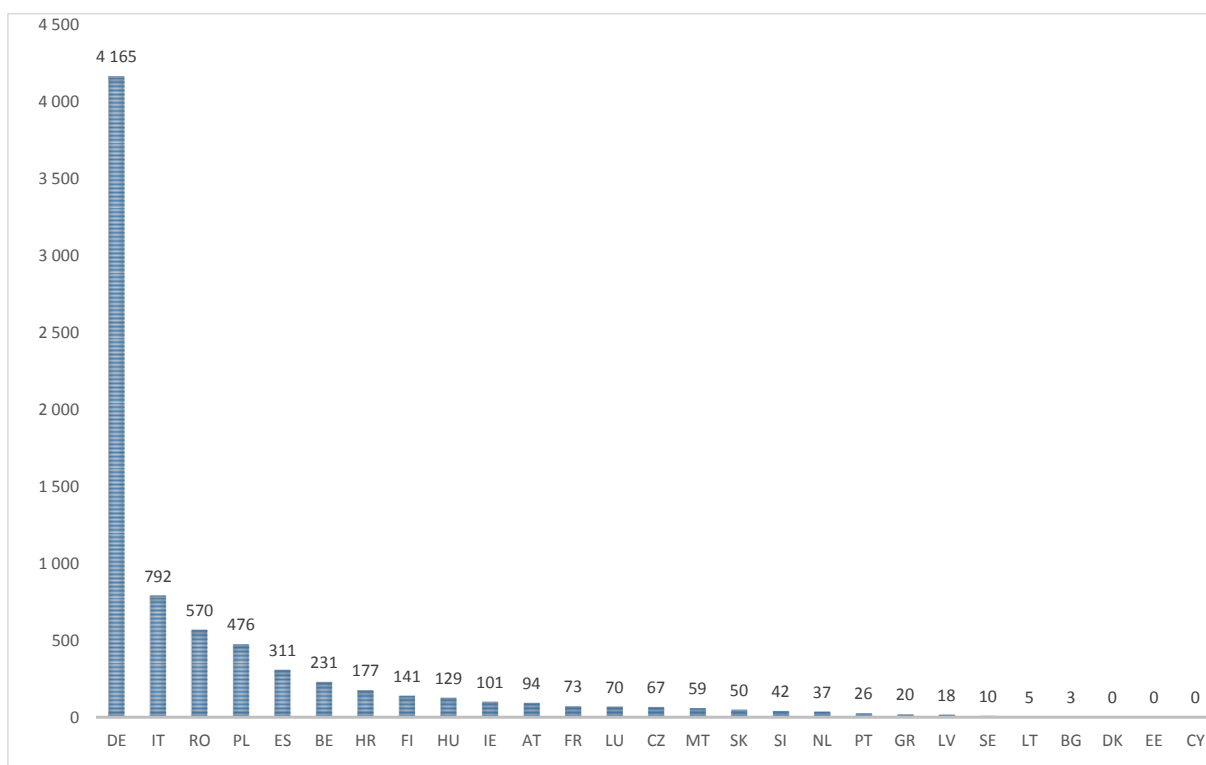
Obrázok 2 — Množstvo potravín upravovaných ionizujúcim žiarením v povolených zariadeniach na ožarovanie v Európskej únii od roku 2010

4. VÝSLEDKY KONTROL VYKONANÝCH V ŠTÁDIU UVÁDZANIA VÝROBKOV NA TRH

V období 2020 – 2021 zanalyzovalo 24 členských štátov EÚ 7 667 vzoriek, t. j. v priemere celkovo o 21,8 % menej ako v období 2018 – 2019. Údaje o každom členskom štáte EÚ sú k dispozícii v prílohe II a zhrnuté na obrázku 3.

Obrázok 3 – Vzorky analyzované v štádiu uvádzania výrobkov na trh v každom členskom štáte v období 2020 – 2021

Tri členské štáty nevykonali v období 2020 – 2021 žiadne analytické kontroly v štádiu uvádzania výrobkov na trh v dôsledku rozpočtových obmedzení (Dánsko) alebo nedostatočnej laboratórnej kapacity (Cyprus a Estónsko).

Z celkového počtu 7 667 analyzovaných vzoriek bolo 66 nevyhovujúcich (0,9 %) a z 80 vzoriek (1 %) vyplynuli nejednoznačné výsledky. V prípade nevyhovujúcich vzoriek sa zistilo najmä nesprávne označenie a zakázané ožarovanie. Percentuálny podiel nevyhovujúcich vzoriek (0,9 %) bol mierne nižší ako v predchádzajúcej správe za obdobie 2018 – 2019 (1 %).

V štádiu uvádzania na trh, ako je znázornené na obrázku 4, predstavovala väčšina analyzovaných potravín „byliny a koreniny“ (43,84 %), za ktorými nasledovali „obilniny, semená, zeleninu, ovocie a výrobky z nich“ (25,98 %).

Obrázok 4 – Kategória potravín analyzovaná v štádiu uvádzania výrobkov na trh v Európskej únii v období 2020 – 2021

